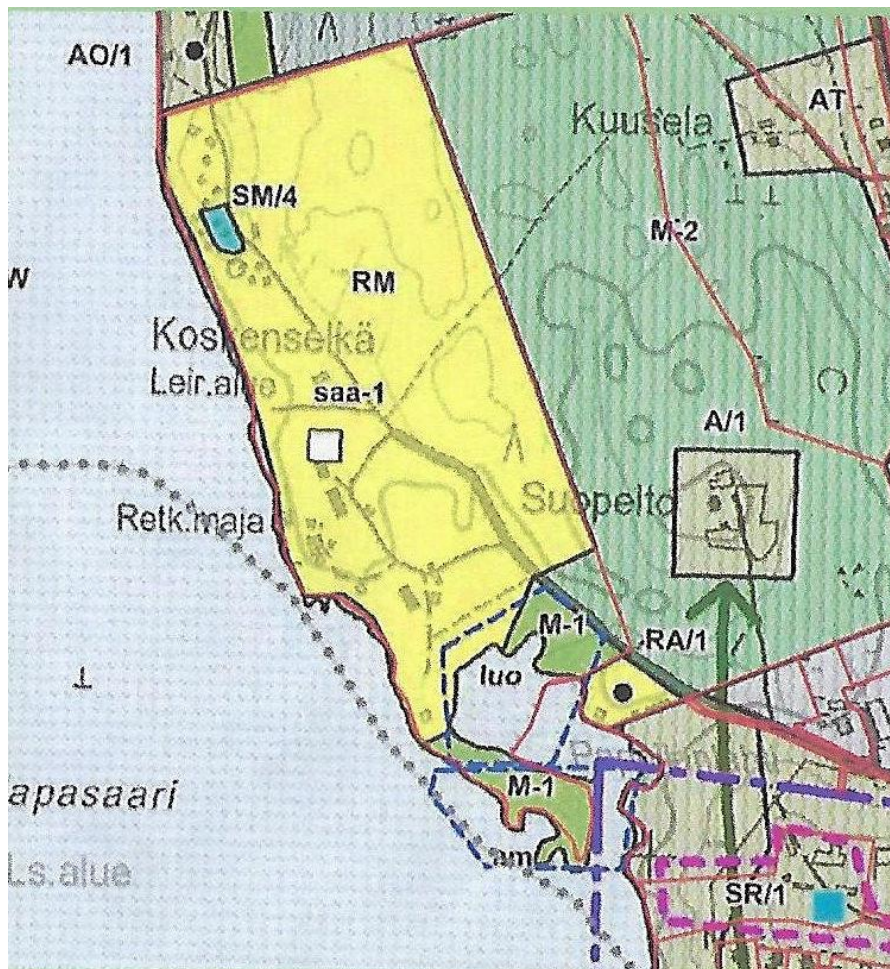

PUUMALA

Koskenselän suunnittelualue

luontoselvitys

Puumalan Koskenselän alueella (Kartta 1.) tehtiin alueidenkäyttölain mukainen luontoselvitys touko-elokuussa 2024. Työssä inventoitiin suunnittelualueen luonnonsuojelulain 29§ mukaiset suojellut luontotyypit, metsälain 10§ mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt, vesilain 15a§ ja 17a§ tarkoittamat pienvedet sekä muut arvokkaat kohteet. Suunnittelualueen eläin- ja kasvilajiston inventoinnissa arvioitiin uhanalaisten lajien (Luonnonsuojelulaki 46§) ja erityistä suojelua tarvitsevien lajien (LSL 47§) sekä luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintymisalueiksi sopivia kohteita. Luontoselvityksessä päivitettiin suunnittelualueen lajiston ja muiden luontotekijöiden nykytilanne.

Suunnittelualueen kuvaus

Koskenselän suunnittelualue rajautuu etelässä Pappilanlahteen ja sitä ympäröivään luhtaan (Kuva 1.) ja lännessä Koskenselkään (Kuva 2.). Idässä suunnittelualue ulottuu Koskenseläntien itäpuolen loivasti kumpuilevalle, kiviselle mäki-alueelle (Kuva 3.) ja pohjoisessa suunnittelualue rajautuu korkeaan kallioiseen mäkeen. Leirintäalue rakennuksineen sijoittuu Koskenseläntien ja Koskenselän rannan väliselle alueelle. Koskenseläntien länsipuoli on aivan eteläisintä osaa (Pappilanlahden aluetta) lukuun ottamatta kokonaan leirintäalueena (Kuva 4.). Koskenseläntien itäpuolen mäntykankaalle on rakennettu frisbeerata ja luontopolku (Kuva 3.). Leirintäalueen pohjoisosan rakennetulla alueella on muinaismuistokohde (Kartta 1., SM/4). Alueet, joilla ei ole rakennuksia, sijoittuvat suunnittelualueen eteläosaan Pappilanlahden ympäristöön (Kuvat 1., 5. ja 6.) sekä Koskenseläntien itäpuolelle (Kuva 3.).

Kuva 1. Suunnittelualueen eteläosan luhtaa. Kuva etelään, Pappilanlahden suuntaan.

Kuva 2. Suunnittelualueen länsirantaa etelään kuvattuna. Sorarannat ovat lähes kasvittomia.

Kuva 3. Koskenseläntien itäpuolen kalliomäet ovat harvennettua nuorehkoa mäntykangasta (MT)

Kuva 4. Leirintäaluetta luoteeseen kuvattuna. Taustalla karavaanarialue.

Kuva 5. Pappilanlahden luhdan rantoja rajaa harvennettu kuusivaltainen lehto (OMaT)/korpi.

Kuva 6. Leirintäalueen eteläosan pienehköt rakentamattomat alueet ovat mäntykangasta (MT).

Inventoinnin tulokset

Suunnittelualueella on tehty luontoselvitys kymmenisen vuotta sitten (Sipari 2011). Muutokset alueen lajistossa ja luonnontilassa tähän päivään mennessä ovat varsin vähäisiä. Pappilanlahden luhtaa lukuun ottamatta suunnittelualue on metsämaata, jonka puustoa on harvennettu nuorehkoa tai keski-ikäistä mäntikköä (MT). Aivan suunnittelualueen eteläosassa, Pappilanlahden luhdan itä- ja pohjoisivulla on pieni alue iäkkäämpää sekametsää, joka on paikoin kuusivaltaista (OMaT).

Luontotyypit

Lukuun ottamatta eteläosan Pappilanlahtea ympäröineen suunnittelualue on puustoltaan nuorehkoa tai korkeintaan keski-ikäistä harvennettu mäntykangasta (MT-kankaita, leirintäalueella paikoin pieniä VT-kankaan saarekkeita). Koskenseläntien länsipuolen kangasmetsät ovat Koskenselän rantaan asti on lähes kokonaan leirintäalueena, jolla kasvipeite todettiin jonkin verran kuluneen vuosien saatossa. Paikoin leirintäalueella oli todettavissa nurmikkoa ja osa alueesta on raivattu mm. pienoisgolfradalle, mutta lajistossa (lajien esiintyvyydessä) ei todettu merkittäviä muutoksia sitten vuoden 2011 inventoinnin. Leirintäalueen pohjoispäässä on peitteinen rantakallio, jolla kasvipeite on säilynyt entisellään ja kasvipeitteen kulumisen on ollut vähäistä. Leirintäalueen eteläosan kaksi pienialaista mäntykankaan (MT) saareketta on rakentamatta eikä kasvipeitteessä ole merkkejä kulumisesta.

Koskenseläntien itäpuolen mäntykankaalla (MT- kankaita) kenttäkerroksen osittainen kulumisen johtuu frisbeeradasta polkuverkostoineen. Nurmikoita frisbeeradan alueelle ei ole rakennettu eikä alueen lajistossa todettu merkittäviä muutoksia. Frisbeerata ulottuu pohjoispäässä ojitettuun niukkalajiseen korpeen, jonka lajisto on säilynyt ennallaan maaperän kuivumisesta huolimatta.

Suunnittelualueen eteläosassa on lehto/lehtokorpi (OMaT), joka rajautuu Pappilanlahden luhtaan. Alueen läpi kulkee vanha metsittyvä ajotie kohti Koskenselän rantaa ja alue on myös osin ojitettu eikä ole luonnontilainen. Lehdon/lehtokorven kasvilajisto on säilynyt hyvin eikä puustoa ole harvennettu merkittävästi. Lehdon pohjoisreunan rinteeseen, ajouran varteen, on muodostunut sekajätteen kaatopaikka.

Pappilanlahden pohjoisrannan maatumaranta on matalaan rantaan muodostunut luhta, jolla on monipuolinen eu-dystrofisille rannoille tyypillinen kasvilajisto. Maatumarannan reunoilla on pajukkovyöhyke.

Pappilanlahden ja Koskenselän erottaa kapea harjujakso. Harjun Pappilanlahden puoleinen ranta ovat eu-dystrofista vettä ja Koskenselän puoleinen ranta on oligotrofista vettä. Itse harjun länsisivu on VT-kangasta ja itä sivu MT-kangasta, valtapuuna harjulla on mänty. Harjun metsää ei ole hakattu ja harjulla kulkee muutamia polkuja. Lajisto harjulla ja harjun rantavesissä on säilynyt hyvin ja Koskenselän puolen rannat ovat säilyneet niukkalajisina ja lähes kasvittomina.

Kasvillisuus

Kasvillisuus Koskenseläntien länsipuolen leirintäalueella todettiin tavanomaiseksi kuivien ja tuoreiden kankaiden lajistoksi ja alueella todettu kulttuuribiotoopeille ominainen lajisto todettiin myös tavanomaiseksi. Alueen pohjoisosan rantakalliolla todettiin mm. kalliokohokkia ja karvakiviyrttiä. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja alueella ei todettu eikä kalliorinne mataluutensa ja loivan profiilin vuoksi ole myöskään maisemallisesti merkittävä. Oligotrofisten rantojen niukka kasvilajisto todettiin myös tavanomaiseksi.

Koskenseläntien itäpuolen kangasmetsän (MT) kasvilajisto todettiin tavanomaiseksi. Tien itäpuolen ojitetun korven niukahko kasvilajisto todettiin niin ikään tavanomaiseksi. Polkuverkoston myötä alueelle on tullut jonkin verran kulttuuribiotoopeille tyypillistä lajistoa.

Pappilanlahden alavaa pohjoisrantaa kiertää korven/keskiravinteisen lehdon (OMaT) vyöhyke, jonka kasvilajisto todettiin monipuoliseksi (mm. koiranheisi, mustakonnanmarja, suo-orvokki, isotalvikki, ahomansikka, kielo ja ketunleipä). Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu.

Eu-dystrofisen Pappilanlahden maatumaranta on monilajinen mutta lajistoltaan tavanomainen puuton luhta, tyypillisinä lajeina mm. siniheinää, järviruokoa sekä jouhi-, viilto- ja luhtasaraa. Luhdan reunoja kiertää taaja pajukkovyöhyke (kiiltopaju, mustuvapaju, virpapaju, tuhkapaju, raita) ja kenttäkerroksessa tavanomaisten heinä- ja saralajien joukossa todettiin mm. rantakukka, ranta-alpi ja terttualpi. Luhdan eteläosa on laajalti järviruo' on peittämä ja vesirajassa kasvoi mm. viiltosaraa ja luhdan reunan edustan vedessä vesitatarta. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu. Pappilanlahden luhta ja sen pohjoisrannan korpi/lehto (OMaT) ovat suunnittelualueella kasvilajiston kannalta merkittävimpiä luontotyyppisiä.

Linnut

Suunnittelualueen linnusto todettiin tavanomaiseksi pihapiirien ja kangasmetsien lajistoksi (mm. västäräkki, kirjosiippo, leppälintu, käpytikka, metsäkirvinen, mustarastas ja peippo). Pappilanlahdella todettiin ruokokerttunen, telkkä, tavi, isokoskelo ja sinisorsa ja Pappilanlahden luhdalla todettiin taivaanvuohen reviiri (NT-laji). Lajin reviiri todettiin luhdalla myös 2011 inventoinnissa. Pappilanlahti ja sen luhta ovat suunnittelualueella linnustollisesti merkittävimpiä.

Liito-orava

Liito-oravaa, liito-oravan jälkiä tai jätöksiä suunnittelualueella ei todettu. Pappilanlahden pohjoisreunaa kiertävä korpi/lehto on melko iäkästä sekametsää, jossa on myös kolopuita. Metsä on liito-oravalle soveliaasta elinympäristöä.

Saimaannorppa

Saimaannorppa elää Koskenselän alueella ja sitä on tavattu lepäilemässä myös leirintäalueen rannalla (<https://visitpuumala.fi/majoitus/koskenselan-lomakyla/>). Tämän selvityksen yhteydessä lajia ei todettu. Laji sopeutuu ihmisen läsnäoloon, jos merkittäviä häiriötekijöitä ei ole (esim. moottoriveneilyä). Sopivaa lisääntymispaikkaa suunnittelualan suorilla ja avoimilla rannoilla ei kuitenkaan ole.

Muut luontotekijät

Pappilanlahden ja Koskenselän välinen harju on merkittävä paikallismaiseman tekijä. Harju on kapea ja pitkä ja jakaa Pappilanlahden ja Koskenselän kahteen erilliseen veteen. Pappilanlahden puolelle harju rajaa pienmaiseman, suojaosan poukaman, joka on vesilintujen suosima.

Johtopäätökset

Suunnittelualan kasvilajisto on tavanomaista kuivien ja tuoreiden kangasmetsien (VT, MT) sekä keskiravinteisten lehtojen (OMaT) lajistoa. Pappilanlahden itä- ja pohjoispuolen maatumarannan luhdan lajisto on monipuolinen mutta tavanomainen. Eu-dystrofisen Pappilanlahden monipuolinen kasvilajisto ja oligotrofisen Koskenselän rantojen niukka vesikasvisto todettiin niin ikään tavanomaiseksi. Rauhoitettuja tai uhanlaisia lajeja ei suunnittelualueella todettu.

Suunnittelualueella ei todettu uhanalaisia lintulajeja. Pappilanlahden luhdalla todettiin taivaanvuohen reviiiri (NT-laji) ja Pappilanlahti todettiin vesilintujen suosimaksi ruokailu-, levähdys- ja pesimäalueeksi.

Pappilanlahden luhdan pohjoisreunaa kiertävä korpi/lehto (OMaT) ei ole luonnontilainen mutta sen sekametsässä oli todettavissa laho- ja kolopuita. Alueella ei todettu liito-oravaa tai merkkejä sen oleskelusta alueella mutta alue on liito-oravalle soveliaasta elinympäristöä. Suunnittelualueella on aika-ajoin tavattu saimaannorppaa lepäilemässä Koskenselän puoleisilla rannoilla. Saimaannorppa on sopeutunut ihmiseen läsnäoloon mutta lajin ei kuitenkaan ole todettu käyttävän leirintäalueen avoimia rantoja lisääntymispaikkana.

Suositus. Suunnittelualueella ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja eikä uhanlaisia lintulajeja, jotka tulisi ottaa huomioon alueen maankäyttöä suunniteltaessa. Pappilanlahden luhta ja sen pohjoisreunan lehtomainen korpi ovat lajistollisesti monipuolisia alueita ja lehtomainen korpi on myös liito-oravalle soveliaasta elinympäristöä, jonka vuoksi ne tulisi jättää nykytilaansa eikä niiden luontoarvoa ei tulisi heikentää (/s). Pappilanlahden ja Koskenselän välinen harju on merkittävä tekijä paikallismaisemassa (/m). Saimaannorpalla ei tämän inventoinnin perusteella ole vaikutusta alueen maankäytön suunnitteluun. Rantarakentaminen olisi kuitenkin hyvä toteuttaa niin, että ihmistoiminta ei häiritsisi saimaannorpan mahdollista liikkumista ja lepäilyä suunnittelualan rannoilla. Esimerkiksi moottoriveneilijöiden voidaan rajata vähäiseksi jättämällä moottoriveneille soveliaat laiturit rakentamatta suunnittelualueella.

Kartta 2. Luonnon monimuotoisuusalue (/s) ja maisemallisesti merkittävä alue (/m) suunnittelualueella.

Tampereella 06.12.2024

Jouko Sipari

Jouko Sipari, FM biologi

Katajikonkatu 1 F 19
33820 Tampere
jouko.sipari@saunalahti.fi